

Forslag: Fuldt pantsystem kan øge genanvendelsen

INDSPIL TIL ADVISORY BOARD FOR CIRKULÆR ØKONOMI

22.03.2017
Side 1 af 4

I Danmark sælges store partier juice- og saftprodukter i plastflasker uden pant. Potentialet ved at lægge pant på plastflaskerne er på op mod 156 millioner plastflasker (PET) om året. Systemet er allerede etableret, og genanvendelsen vil ske i et lukket cirkulært kredsløb og derfor i højst mulig kvalitet. Dansk Affaldsforening mener, at regeringens Advisory Board for Cirkulær Økonomi bør gøre et fuldt, samlet pantsystem til en hovedanbefaling.

Dansk Affaldsforening
Vodroffsvej 59, 1
1900 Frederiksberg C

Tlf.: 72 31 20 70
danskaffaldsforening.dk

Danmark genanvender en meget stor del af de flasker og dåser, der sælges i detailhandlen. Det skyldes i høj grad et velfungerende pantsystem, der sikrer et lukket cirkulært kredsløb af drikkevareemballage. Dansk Retursystem indsamler 1,1 mia. dåser og flasker hvert år og genanvender 9 ud af 10 af dem¹. Det er en succeshistorie for den cirkulære økonomi.

Desværre går store mængder emballager og dermed ressourcer i form af glas samt særligt aluminium, sjældne mineraler og oliebaseret plast uden om pantsystemet. Dertil kommer de mængder energi, der skal bruges til at udvinde jomfruelige materialer og producere flaskerne – plus en markant CO₂-udledning.

Plastflasker til drikkevarer går uden om pantsystemet

Drikkevarerne sælges ofte i engangsemballager af plasttypen PET - præcis som andre almindelige plastflasker, der er pantbelagte. Derfor kunne de indgå i pantsystemet og genanvendes til samme formål. Det gælder i høj grad juice- og saftprodukter, der sælges i supermarkeder, 7-Eleven, kiosker, tankstationer mv.

Pantsystemet giver plast en positiv værdi og giver derved forbrugeren et større incitament til at sortere korrekt (tilbagebetaling). Det er en stor fordel, da plast - ligesom stort set alt andet affald - har en negativ værdi. Borgerne betaler i dag for at komme af med plasten over affaldsgebyret.

Stort forbrug af juice og saft

Ifølge tal fra den europæiske brancheorganisation for læskedrikke, UNESDA, konsumerede danskerne i 2015 1,1 mia. liter læskedrik². En stor del af forbruget – særligt sodavand – er allerede omfattet af pantsystemet.

Derfor giver det mening alene at se på det forbrug, der kun er pantbelagt i begrænset omfang, hvis man skal estimere potentialet. Det gælder kategorierne "Dilutables" og "Juice & Nectars". Det danske forbrug under de to kategorier for 2015 lå på 312 mio. liter.

¹ <http://www.dansk-retursystem.dk/presse/aarsrapporter-og-noegletal/>

² <http://www.unesda.eu/products-ingredients/consumption/>

Det er ikke hele forbruget af juice- og saftprodukter på 312 mio. liter, der sælges på plastflasker. Den største del sælges i kartoner, mens en del sælges på glas.

Side 2 af 4

FAKTA

Drikkevareemballage i plast (PET) uden pant:

- 78 mio. liter saft og juice, der konsumeres i Danmark
- 156 mio. pantflasker i PET, der går uden om pantsystemet

Effekt af pant på plast-flasker (PET) til alle drikkevarer:

- Udvidelse af pantsystemet med 14 procent
- 7,8 mio. kg plast – 15,6 mio. liter olie og mineraler genanvendes i høj kvalitet

Potentialet er betydeligt og voksende

Såfremt forbruget af juicer og safter på plastflasker fastsættes konservativt til 25 procent af det samlede forbrug, er potentialet 78 mio. liter om året. Omregnet i 0,5 liters flasker er bruttopotentialet således på 156 mio. plastflasker, der kan genanvendes via pantsystemet. Det svarer til, at pantsystemet udvides med ca. 14 procent.

Det kræver ca. 2 kg olie og sjældne mineraler til at fremstille 1 kg plast, der oven i købet er vanskeligt at genanvende. Derfor er PET-flasker en stor del af udfordringen. Har man ikke et pantsystem, har man et affaldsproblem.

Importen af næringsmidler – bl.a. drikkevarer – er ifølge Danmarks Statistik steget over en årrække³. I takt med at importen af drikkevarer vokser – herunder antallet af produkter i PET-flasker uden pant – vokser potentialet.

Systemet er allerede etableret

Danmark har i dag et omfattende nationalt netværk for indsamling, et system til pålæggelse af pant samt kontrolmekanismer og tilsyn.

Når systemet for PET-plastemballage til drikkevarer allerede findes med pantsystemet, vil det give miljømæssig og økonomisk værdi at bruge og udvide det skræddersyede system ved at pantbelægge flere produkter i samme kategori.

Cirkulært system sikrer højere kvalitet

En stor del af plastemballagerne bliver i dag fanget i kommunernes og affaldsselskabernes vidtforgrene og sammenhængende infrastruktur. Det sikrer god og forsvarlig håndtering såvel som genanvendelse af en stor del af emballagerne.

³ <http://www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y>

Miljømæssigt set er kvaliteten af genanvendelsen dog højere i et såkaldt *lukket, cirkulært kredsløb*. Pantsystemet sikrer ensartet materiale – PET, der samtidig allerede har været godkendt og benyttet som fødevareremballage. Der er strenge krav, der sikrer, at hvis først et produkt har været benyttet til et andet formål, kan det ikke bruges til fødevarer igen.

Side 3 af 4

I det kommunale system sorteres forskellige plasttyper i samme beholder – eller energiudnyttes, hvis pladen er sorteret som restaffald. Det gør det vanskeligere at opnå samme høje sorterings- og genanvendelseskvalitet som i pantsystemet, hvor pladen er ensartet og bruges til samme formål. Selvom kommunernes arbejde med ressourcestrategien har sikret en markant stigning i udsorteringen af plast til genanvendelse, vil værdien altid være lavere.

Forslag – Fuldt pantsystem

For at styrke den cirkulære økonomi kan der være store fordele forbundet med at udnytte de systemer, der allerede er etableret og har vist deres duellighed. Derfor er det oplagt at udvide systemet for pant på drikkeemballage, så vi opnår de fulde miljømæssige gevinster.

- **Dansk Affaldsforening foreslår, at al PET-emballage til drikkevarer, der sælges i Danmark, pålægges pant.**

Implementering af forslaget

Det er primært en politisk beslutning, om man ønsker at opnå de betydelige miljøgevinster, der er forbundet med forslaget.

Dansk Affaldsforening anbefaler derfor, at Advisory Board for Cirkulær Økonomi tager anbefalingen til sig, så den kan fremsættes som et element i det samlede indspil til regeringen. Alternativt kan Folketingets partier selv tage sagen op til behandling.

Ændringen kan foretages i forbindelse med fornyelsen af Dansk Retursystems *eneret*, der udløber i 2020.

Forslaget vil kræve en ændring i "Bekendtgørelse om pant på og indsamling m.v. af emballager til visse drikkevarer"⁴, så den omfatter alle engangsemballager i plast til drikkevarer.

Der vil muligvis være enkelte tekniske og arbejdsmiljømæssige udfordringer, der skal løses i samarbejde med Dansk Retursystem.

Pant på genbrugspladsen

For at styrke effektiviteten kunne forbrugerne få mulighed for at aflevere pantflasker på de kommunale genbrugspladser. Borgerne benytter dem i forvejen, og det kan således være et godt alternativ til pantautomaterne i detailhandlen.

⁴ <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2015/1353>

Dansk Retursystem skal naturligvis betale kommunen for arealleje, men vil til gengæld styrke servicen og øge sorteringen.

Genbrugspladserne vil muligvis være en økonomisk mere attraktiv løsning end de pantstationer, som Dansk Retursystem har etableret, men droppet udrulningen af.

Side 4 af 4

Baggrund

Genanvendelse sker også uden om pantsystemet

En analyse, som affaldsselskabet AffaldPlus gennemførte i 2015 i en række sjællandske kommuner, viste, at plast er den største genanvendelige fraktion i restaffaldet – den fraktion, der energiudnyttes til el og varme.

PET udgør en betydelig del af den samlede mængde plastaffald i de kommunale indsamlingsordninger – heraf er PET-emballage til drikkevarer kun en mindre del.

En rapport fra 2012, som Miljøstyrelsen fik foretaget blandt fire specifikt udvalgte kommuner, viste, at 3,4 procent af plastaffaldet bestod af plastemballage til drikkevarer. Det tal er formentlig lidt højere i dag. Eksempelvis viste en sorteringsanalyse fra det københavnske affaldsselskab ARC i 2015, at plastemballage til drikkevarer udgjorde 5-7 procent af plastemballagen.

Engangsemballage er normen

Engangsemballage til drikkevarer udgør allerede i dag 80 procent af markedet for pant. Ifølge Dansk Retursystem er andelen af genopfyldelige flasker faldet fra næsten 100 procent i 2002 til kun 20 procent i 2015, mens udviklingen for engangsemballage omvendt er gået fra næsten 0 til 80 procent af markedet. Det skyldes udover, at dåser blev lovliggjort, bl.a. at producenterne af markedsføringsmæssige grunde ikke ønsker genopfyldelige flasker i større omgang.

Såfremt udviklingen fortsætter, vil pantsystemet om få år alene bestå af engangsemballage. Juice- og saftprodukter solgt i plastflasker (PET) vil falde naturligt ind og bidrage til at udvide det samlede marked for pant.

Pant og affald

Danmark indførte flaskepanten – alene på glasflasker - i 1942. Ordningen blev senere udvidet til plastflasker. Siden september 2002 har også dåser været en del af ordningen. Dansk Retursystem, der er et selskab kontrolleret af bryggerierne, har siden 2000 haft eneret på drift af pantsystemet.

Allerede i dag genanvender vi i Danmark 66 procent af affaldet, mens vi energiudnytter ca. 27 procent til grøn el og varme.

Kilder: Danmarks Statistik, Miljøstyrelsen, UNESDA, Dansk Retursystem, Dansk Afføldsforening